

¿Homo sociologicus?

Publicava, i no sé si continua publicant, Edicions Península una col·lecció de ciències socials amb aquest títol: *Homo sociologicus*. La dirigeix, i potser la continua dirigint, Salvador Giner, vell conegut dels temps de Prada dels anys setanta i pràcticament perdut de vista després. Jo també vaig fer una modesta aportació a la col·lecció, amb un pròleg a una traducció, crec que d'un llibre de Georges Balandier, de nom "Antropo-logiques". Per aquell temps jo tenia una relació de treball bastant regular amb sociòlegs professionals i practicants, relació que a poc a poc he anat abandonant. Com abans havia abandonat lentament els tractes amb la filosofia. En aquest cas, perquè la filosofia –injustament, ja ho sé– m'anava fent més i més l'efecte d'un gènere literari, carregat de retòrica i escàs d'atractius estètics (el meu amic Josep Lluís Blasco, catedràtic de metafísica, s'enfadava molt quan jo li deia això: la filosofia, segons ell, era sobretot teoria del coneixement; pitjor encara). En el cas de la sociologia, el meu allunyament vingué de la constatació repetida que, o bé era ella mateixa una variant de la filosofia, o bé era només un mètode per a posar en quadres i gràfics això que en diuen opinió pública.

De l'èxit de la "sociologia filosòfica" –sociologia crítica, marxista, escola de Frankfurt, o altres escoles i teories diverses– no puc opinar, però vist com van les coses pel món, em sembla que ha quedat en concilis d'iniciats, sectes, sectors de departaments acadèmics, algun número de revistes tipus *Debats*, i algun article de suplement dominical.

No es pot dir, dic jo, que com a profetes o com a reflex de la realitat de les societats hagen anat massa lluny. No deu ser a aquesta sociologia, per tant, a la que es refereix Salvador Giner quan –en un suplement de dijous– afirma que de dos segles ençà "se ha ido extendien-

do y consolidando una inteligencia sociológica del universo humano que ha venido a hacerse predominante en nuestros días".

Jo tenia entès que la "intel·ligència" de l'univers, inclòs l'univers humà, que s'ha fet predominant als nostres dies, és més aviat una intel·ligència tecnològica i científica, amb l'afegit substancial d'una intel·ligència econòmica, i amb l'ornament d'una intel·ligència psicològica. Jo, en tot cas, no estic tan segur com Salvador Giner que s'haja produït una "invasión sociológica" general, i no tan sols de les disciplines afins, sinó de la filosofia, l'economia, la geografia, l'etnologia, "... y tantas otras disciplinas". I menys encara que tot això (amb l'entrada triomfal de la sociologia en la política, el periodisme, l'ensenyament, la medicina, la publicitat, l'exèrcit, l'església, "... y cualquier otra actividad pensable") signifiqui que s'ha consumat un procés de *sociologització* de la nostra cultura "y hasta de nuestros hábitos públicos y privados". Pel que fa als hàbits públics i provats d'un servidor, ja m'hi he mirat bé, i no m'he trobat particularment sociologitzat, o no molt més del que estava el meu besavi a l'època d'Auguste Comte, el meu avi al temps de Max Weber, i el meu pare quan Adorno començava a fer furor. I això que jo he tingut tractes íntims i directes amb la disciplina.

Ara bé, hi ha una altra cosa, que és una altra cosa: el mateix Salvador Giner diu

que "la invocación a las encuestas, a las estadísticas, a los dictámenes e informes sociológicos o seudosociológicos (yo diría que són aquests els més habituals, i sé

el que dic) se ha convertido en la munición cotidiana de todos los poderes y dominaciones". Això sí. Però això no és sociologia: això és una variant –o un instrument– de la política o de l'economia. En els casos més innocents, un complement de la demografia, dels serveis socials, de les obres públiques o de la planificació institucional. En els casos més culpables, pot ser qualsevol cosa: que exercite el lector la seua pròpia "imaginació sociològica". Aquesta *sociologia* sí que ha penetrat fins els últims racons de la vida. Però també hi han penetrat la publicitat, la televisió, la medicina, la psicologia i totes les variants comercialitzables de la ciència i de la tècnica. La sociologia, ni tan sols la instrumental, no té cap privilegi de penetració imperial i dominant: és una de tantes penetracions a què estem sotmesos.

No sé si els 6.000 sociòlegs que fa pocs dies s'han reunit a Madrid (amb problemes de llengua i de representació, segons sembla), s'ho creuen o no s'ho creuen. Però si jo fóra del gremi no em faria massa il·lusions sobre el privilegi de la sociologia, i menys encara sobre l'especificitat d'un *homo sociologicus* producte de la modernitat. Si és cert, com el mateix Giner recorda, que a les facultats d'econòmiques ensenyen que l'home és sobretot *homo economicus*, potser que els sociòlegs haurien d'anar pensant qui té més raons per a cantar la pròpia victòria sobre el món contemporani, si ells o els seus col·legues de la ciència econòmica. Bé: l'economia no és cap ciència, però tant se val; la sociologia tampoc. Un somni d'un congrés d'estiu.